

Людзі асобага складу

Вышла з друку кніга В. І. Казлова «Людзі асобага складу» — пра партызанскі рух на Беларусі супраць нямецка-фашысцкіх акупантаў у час Вялікай Айчыннай вайны.

Каштоўнасць гэтай кнігі перш за ўсё ў тым, што ў ёй паказана барацьба супраць гітлераўскіх захопнікаў не адзінак-герояў, а мас, усяго беларускага народа, паказана, як камуністы, выконваючы ўказанні партыі Леніна—Сталіна, ішлі ў авангардзе мас, сваім прыкладам натхнялі народ на барацьбу за чэсць, свабоду і незалежнасць сацыялістычнай Радзімы — бацькаўшчыны працоўных усяго свету.

Калі чытаеш кнігу, узнікае пачуццё гордасці за беларускі народ, які ў суровыя дні Вялікай Айчыннай вайны, апынуўшыся ў няволі, не стаў на калені перад чужынцамі, а застаўся верным вялікаму рускаму народу, сталінскай дружбе народаў і пад кіраўніцтвам камуністычнай партыі падняўся на барацьбу супраць гітлераўскіх галаварэзаў.

Вялікая Айчынная вайна была суровым выпрабаваннем для нашых людзей. У жорсткай барацьбе наш народ загартваўся, паказаў сябе сапраўды сацыялістычнай нацыяй, вернай да канца вялікай ідэі — пабудове камуністычнага грамадства.

У кнізе «Людзі асобага складу» пераказана паказана, што партызанскі рух узнік не стыхійна, а па закліку правадыра народаў І. В. Сталіна, які гаварыў 3 ліпеня 1941 года ў выступленні па радыё: «У занятых ворагам раёнах трэба ствараць партызанскія атрады, конныя і пешыя, ствараць дыверсійныя групы для барацьбы з часцямі варожай арміі, для расчлавання партызанскай вайны скрозь і ўсюды, для ўзрыву мастоў, дарог, пераважання тэлефоннай і тэлеграфнай сувязі, падпальвання лясоў, складаў, абложаў. У захопленых раёнах ствараць невыносныя ўмовы для ворага і ўсіх яго пасобнікаў, праследваць і знішчаць іх на кожным кроку, зрываць усе іх мерапрыемствы». Цэнтральны Камітэт КП(б)Б, большавікі Беларусі ўзначалілі барацьбу беларускага народа. Камуністы ішлі наперадзе; яны, не шкадуючы жыцця, змагаліся супраць нямецка-фашысцкіх акупантаў.

В. І. Казлоў у сваёй кнізе падрабязна расказвае, з якой цікавасцю і ўвагай працоўныя акупіраванай тэрыторыі чыталі газету «Правда», дзе было змешчана выступленне І. В. Сталіна па радыё ад 3 ліпеня 1941 года. Людзі ад рукі перапісвалі прамову і распаўсюджвалі па вёсках.

З першай і да апошняй старонкі кнігі адчуваеш, што разгортваннем усенароднай партызанскай барацьбы ў Беларусі кіраваў геній прагрэсіўнага чалавецтва І. В. Сталін, бліжэйшы яго саратнік К. Е. Варашылаў.

ЦК КП(б)Б на чале з П. К. Панамарэнкам згуртоўваў, ідэяна і палітычна выходзіў і ўмацоўваў партызанскія атрады, брыгады і злучэнні, якія аказалі велізарную дапамогу гераічнай Савецкай Арміі ў справе разгрому ворага.

Аўтар кнігі не многа расказвае аб сабе. Аднак дзейнасць падпольнага абкома партыі паказана ва ўсёй глыбіні, пачынаючы

В. І. Казлоў. «Людзі асобага складу». Літаратурны запіс Аляксея Кулакоўскага. Рэдактар М. Паслядовіч. Дзяржаўнае выдавецтва БССР. 1952 г.

Ілья ГУРСКИ

з першых дзён вайны і да лета 1943 года, паказаны баявыя справы членаў падпольнага абкома тт. Бельскага, Мачульскага, Бондара, Варвашэні і другіх. У кнізе намалюваны сапраўды людзі асобага складу, адданыя барацьбіты за шчасце народа.

З вялікай любоўю паказаны народныя героі, бяспрашныя барацьбіты Феня Конава і Еўстрат Гарбачоў, якія ў жорсткай і няроўнай барацьбе з лютымі і каварнымі ворагам загінулі смерцю храбрых. Іх імёны на веки застануцца ў памяці народа.

У кнізе адлюстравана барацьба ўсіх совецкіх народаў супраць фашыстаў. У партызанскіх атрадах мы бачым і рускіх, і украінцаў, і беларусаў, і грузінаў, а таксама чэхі, славакі і румыны.

Нешматлікія партызанскія атрады з пачатку вайны да сярэдзіны 1943 года разрасліся, ператварыліся ў грозную сілу, яны ўжо кантралявалі цэлыя раёны. Фашысц-

Вокладка кнігі «Людзі асобага складу».

кае камандаванне вымушана было кідаць на партызан цэлыя дывізіі, але і яны не маглі паралізаваць усенародную барацьбу.

Вялікую цікавасць уяўляе праведзены зімою 1942 года рэйд па Мінскай і сумежных абласцях, у выніку чаго рады народных месціцаў падвоіліся. Партызанамі Міншчыны быў праведзены рад аперацый па разгрому варожага гарнізонаў. Але галоўнае не ў гэтым. У многіх раёнах было арганізавана падполле, што ў далейшым дало свае плённыя вынікі. У гэты-ж час і пазней працоўныя горада Мінска і Мінскай вобласці, партызаны і партызанкі, сабралі 3.075.827 рублёў грашмы і аблігацыймі, 2.810 рублёў залатымі манетамі, залатымі і сярэбранымі рэчы на будаўніцтва самалётаў. Такім чынам, нягледзячы на акупацыю, працоўныя Беларусі разам з усімі народамі Савецкага Саюза кавалі перамогу над ворагам.

Мінскі падпольны абком партыі на чале з В. І. Казловым, кіруючыся ўказаннямі ЦК КП(б)Б, звяртаў асабліваю ўвагу на палітыка-выхаваўчую работу сярод мас, усяляў упэўненасць у перамозе, увесь час

трымаў непасрэдную сувязь з народам. І народ у сваю чаргу аказваў дзейсную дапамогу партызанам. Яркім прыкладам дапамогі насельніцтва народным месціцам з'яўляецца пабудова на астраўку Зыслаў аэрадрома, якім карысталіся не толькі партызаны Беларусі, але і партызаны братняй Украіны.

З напружаннем чытаюцца старонкі кнігі, дзе гаворыцца пра ўзрывы чыгуначнага маста пераз раку Пціч. Адчуваеш хваляванне Пунчына: усё гатова да ўзрыву, і не гараць запалкі, бо адсыралі ў мокрай кішэні, не затараецца і запальнічка. У Пунчына ўзнікае думка: «Ударыць па кашулі і ўзяцца ў паветра разам з мастом». І раптам — агонь... Мост быў узрваны, заданне выканана.

Нельга без хвалявання чытаць раздзел, у якім расказваецца аб прыёме І. В. Сталіным кіраўнікоў беларускіх партызан. Хацелася-б толькі, каб гэты раздзел у далейшым быў пашыраны, каб больш падрабязна было расказана аб гэтай незабыўнай сустрэчы.

На нашу думку, у цікавай, хваляючай кнізе «Людзі асобага складу» трэба было-б больш шырока паказаць дзейнасць падпольшчыкаў у Мінску і другіх гарадах. Добра было-б, каб у кнізе аўтар паказаў, як у Мінску падпольна выходзіла «Звязда», як вялі барацьбу падпольшчыкі рабочыя. Наогул рабочыя мала паказаны.

Другім істотным недахопам кнігі, на думку, з'яўляецца тое, што ў ёй недастаткова аддадзена ўвагі барацьбе з ворагам простых людзей, радавых калгаснікаў.

Гаворачы аб кнізе, нельга не адзначыць вялікай працы А. Кулакоўскага, які зрабіў літаратурны запіс.

Характарызуючы баявыя справы беларускіх партызан, К. Е. Варашылаў у сваёй прамове на перадвыбарчым сходзе выбаршчыкаў Мінскай выбарчай акругі 7 лютага 1946 года гаварыў:

«Беларускія партызаны адыгралі велізарную ролю ў барацьбе з ворагам... Беларускі народ прадстаўляе сабой такі народ ленінска-сталінскай эпохі, які ні пры якіх абставінах, нават калі-б яны былі ў дзесяць разоў больш цяжкімі, чым тыя, якія мы перажылі, не пойдзе ва ўслужэнне да ворага, не схіліць сваёй гордай галавы перад ворагам і будзе з ім біцца да апошняй кроплі крыві. Гэта цэнніц Савецкі Саюз, гэта цэнніц наша партыя, гэта цэнніц вялікі Сталін».

Таварыш Сталін неаднаразова гаварыў аб заслугах беларускага народа. Таварыш Сталін адзначыў доблесныя паводзіны партызан Беларусі і іх заслугі перад Радзімай».

Беларускі народ ганарыцца сваімі адрывнымі сынамі і дочкамі, партызанамі і партызанкамі, якія ў грозныя дні Вялікай Айчыннай вайны дапамагалі Савецкай Арміі біць фашыстаў. Усё гэта ярка паказана ў кнізе «Людзі асобага складу». І ў гэтым яе вялікая каштоўнасць.

Кнігу В. І. Казлова «Людзі асобага складу» з задавальненнем сустраўць нашы чытачы і асабліва — моладзь. Яна ўбаўчыць, з якой адданасцю і самаахвярнасцю змагаліся яе бацькі і старэйшыя браты і сёстры ў імя жыцця і міру на зямлі.